

بررسی صادرات غیر نفتی ایران با تاکید بر کشورهای همسایه

مرکز آموزش و پژوهش‌های اقتصادی و اجتماعی اتاق بازرگانی فارس

گزارش شماره ۰۱/۳۷

سال ۱۴۰۰

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

موضوع گزارش:

بررسی صادرات غیرنفتی ایران با تاکید بر کشورهای همسایه

تاریخ ارائه: ۱۴۰۰/۱۲/۰۷

تنظیم کننده: نجمه ایزدی

- مقدمه

صادرات کالاهای غیرنفتی به طور کلی به دو بخش صادرات محصولات سنتی و محصولات صنعتی تقسیم می شوند. بخش عمده صادرات کالاهای صنعتی مستلزم سرمایه گذاری فراوان و تشکیل سرمایه است و بازاریابی آن با پیچیدگی ها و شرایط خاص خود همراه است. در مقابل صادرات کالاهای سنتی، به محصولاتی اطلاق می شوند که تولید آنها به شیوه کارخانه ای نیست و یا به تشکیل سرمایه فراوان نیاز ندارند. اینها شامل محصولات و کالاهای کشاورزی و دامی نظیر انواع میوه جات، حیوانات زنده و فرآورده های آنها، محصولات و مواد معدنی نظیر انواع کانی های فلزی و غیرفلزی، سنگ های گرانبها و ... و محصولات صنایع دستی و خانگی می شوند. محصولات کشاورزی و کانی های معدنی، می توانند به صورت خام و یا بسته بندی شده یا اندکی فراوری در بازارهای جهانی عرضه شوند. در مقابل محصولات صنعتی و کارخانه ای خود به انواع دیگری از جمله انواع کالاهای مصرفی، ماشین آلات و ادوات مکانیکی، وسایل نقلیه و حمل و نقل، صنایع غذایی، اشیای هنری و ... و کالاهای Hi-Tech تقسیم می شوند.

در این گزارش ابتدا روند وضعیت صادرات کشور از نظر تنوع کالایی و شرکای تجاری مورد بررسی قرار می گیرد. سپس عمده ترین اقلام صادراتی و واردات کشورهای همسایه ایران بر اساس آخرین آمار موجود شناسایی شده و در نهایت پیشنهادهایی برای توسعه صادرات با همسایگان ارائه می گردد.

- بررسی روند صادرات غیرنفتی

روند صادرات غیرنفتی کشور در دهه ۱۳۹۰ تلاطم شدیدی را نشان می دهد و رشد آن در برخی سال ها منفی بوده است. تغییرات رشد صادرات غیرنفتی در این دهه بین ۱۱.۱- درصد (سال ۱۳۹۴) و ۳۵.۳ درصد (سال ۱۳۹۵) در نوسان بوده است. این در حالی است که در دهه ۱۳۸۰ صادرات غیرنفتی علی رغم تغییرات زیاد، همواره رشد مثبت داشته است. یکی از دلایل مهم تغییرات و کاهش درآمدهای حاصل از صادرات غیرنفتی اعمال تحریم های بین المللی و خروج آمریکا از برجام و در پی آن سیاست های ارزی محدودکننده صادرات بوده است.

جدول ۱: ارزش و تغییرات صادرات کالاهای غیرنفتی ۹۹-۱۳۹۰

سال	ارزش (میلیون دلار)	تغییرات
۱۳۹۰	۳۳۸۰۵	۲۷.۳
۱۳۹۱	۳۱۸۶۷	-۵.۷
۱۳۹۲	۳۱۴۵۹	-۱.۳

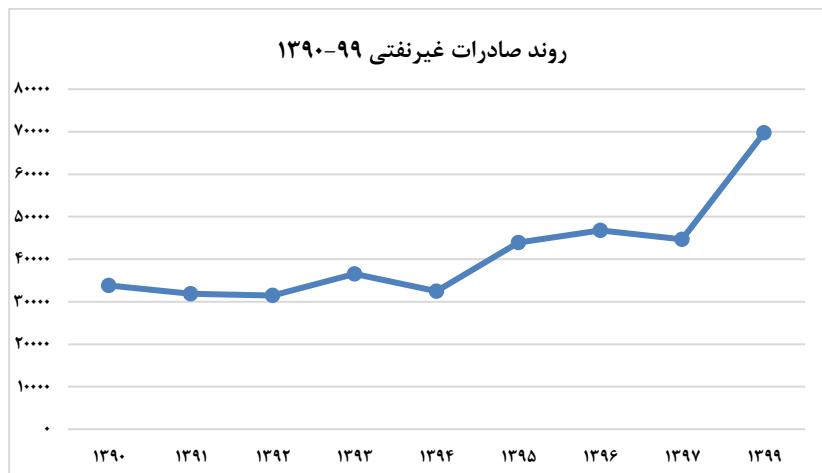
گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۱۶.۲	۳۶۵۳۹	۱۳۹۳
-۱۱.۱	۳۲۴۷۳	۱۳۹۴
۳۵.۲	۴۳۹۴۸	۱۳۹۵
۶.۴	۴۶۷۶۶	۱۳۹۶
-۴.۵	۴۴۶۷۰	۱۳۹۷
-	۶۹۷۲۱	۱۳۹۹

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

- الگوی شرکای تجاری در دهه ۱۳۹۰

تمرکز نسبتاً شدید در بازارهای هدف صادراتی می تواند برای کشور یک تهدید تلقی شود. الگوی صادرات ما از نظر شرکای تجاری الگوی نامتقارنی است. منظور از عدم تقارن، این است که تعداد کمی از کشورها سهم بالایی در تجارت ما دارند و تعداد زیادی از آنها سهمی بسیار اندک. این عدم تقارن در دهه ۱۳۹۰ بیشتر شده است به طوری که متوسط کشورهای که بیش از ۸۰ درصد از ایران واردات داشته اند در حدود ۹ کشور و در دهه ۱۳۸۰ حدود ۱۶ کشور بوده است.

جدول ۲: تعداد کشورهای با کمی بیش از ۵۰ و ۸۰ درصد سهم از درآمد صادراتی کشور ۹۷-۱۳۹۰

سال	تعداد کشورهای واردکننده کالا از ایران	تعداد کشورهای با کمی بیش از ۵۰ درصد سهم از درآمد صادراتی	تعداد کشورهای با کمی بیش از ۸۰ درصد سهم از درآمد صادراتی
۱۳۹۰	۱۵۴	۴	۱۲
۱۳۹۱	۱۵۰	۴	۱۱
۱۳۹۲	۱۴۷	۳	۹
۱۳۹۳	۱۴۰	۳	۹
۱۳۹۴	۱۴۵	۳	۹
۱۳۹۵	۱۵۱	۴	۹
۱۳۹۶	۱۴۹	۴	۹
۱۳۹۷	۱۴۷	۳	۹

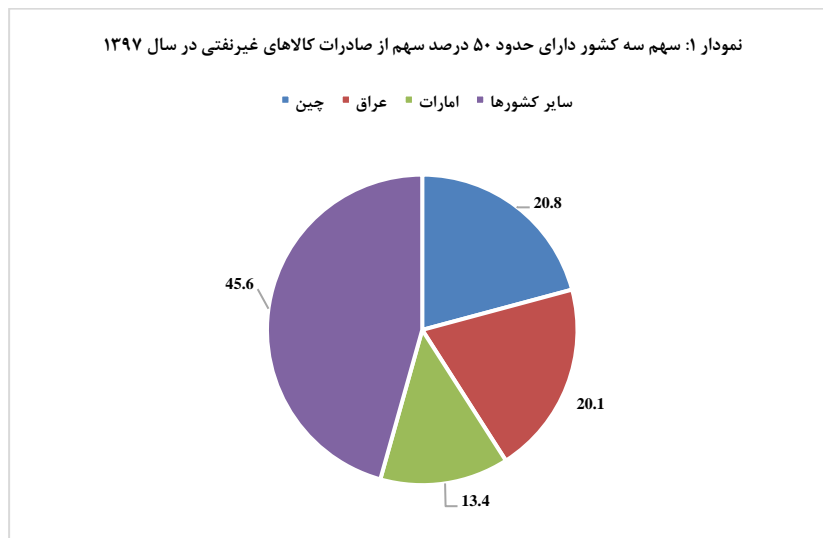
منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

در سال ۱۳۹۷ از میان ۱۴۷ کشور، تنها سه کشور چین، امارات متحده عربی و عراق ۵۴ درصد ارزش حاصل از صادرات کالاهای غیرنفتی را عاید کشور ساخته اند. به عبارت دیگر، در این سال تنها ۲ درصد از کشورهای طرف معامله، ۵۴ درصد درآمد ارزی از محل صادرات کالاهای غیرنفتی را تشکیل داده اند. این در حالی است که در سال ۱۳۸۰، ۸ کشور حدود ۵۰ درصد از صادرات غیرنفتی ایران را وارد نموده اند که این کشورها ۵ درصد از کل واردکنندگان را شامل شده است.

- مهم ترین کشورهای طرف معامله در دهه ۱۳۹۰

در دهه ۱۳۹۰، تنها ۳ تا ۴ کشور بیش از ۵۰ درصد صادرات ایران را به خود اختصاص داده اند. در این میان سه کشور امارات متحده عربی، عراق و چین در تمام سال های دوره مورد بررسی، به عنوان کشورهای با بیشترین سهم صادراتی کالاهای غیرنفتی ایران شناخته شده اند.

جدول ۳: کشورهای عمده طرف معامله در صادرات غیرنفتی کالایی با بیش از ۵۰ درصد سهم درآمدی ۹۷-۱۳۹۰

سال	شرکای عمده تجاری	سهم هر کشور از کل
۱۳۹۰	چین	۱۶.۴
	عراق	۱۵.۳
	امارات	۱۳.۳
	هند	۸.۲
۱۳۹۱	چین	۱۹.۹
	امارات	۱۷.۳
	عراق	۱۱.۱
	ترکیه	۹.۱
۱۳۹۲	چین	۲۳.۷
	عراق	۱۹.۲

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۱۱.۴	امارات	۱۳۹۳
۲۵.۷	چین	
۱۷.۸	عراق	
۱۱.۱	امارات	
۲۲.۲	چین	۱۳۹۴
۱۹	عراق	
۱۵	امارات	
۱۹	چین	۱۳۹۵
۱۶.۹	امارات	
۱۴	عراق	
۷.۴	ترکیه	
۱۹.۲	چین	۱۳۹۶
۱۴.۴	امارات	
۱۴	عراق	
۹.۳	کره جنوبی	
۲۰.۸	چین	۱۳۹۷
۲۰.۱	عراق	
۱۳.۴	امارات	

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

از آنجا که این مطالعه با تمرکز بر مراودات تجاری با همسایگان ایران می باشد، سهم و ارزش صادرات ایران به دو کشور امارات و عراق مورد بررسی قرار گرفته است.

کشور امارات در دوره مورد بررسی به طور متوسط حدود ۱۴ درصد از صادرات کالاهای غیرنفتی را به خود اختصاص داده است. کمترین سهم این کشور از صادرات ایران در سال ۱۳۹۳ و ۱۱.۱ درصد بوده و بیشترین سهم آن در سال ۱۳۹۵ و ۱۶.۹ درصد می باشد. تغییرات سهم و ارزش صادرات به امارات تقریباً نوسانی بوده است.

جدول ۴: ارزش و سهم کشور امارات از صادرات غیرنفتی ایران ۱۳۹۰-۹۷

سال	ارزش صادرات (میلیون دلار)	سهم از صادرات
۱۳۹۰	۴۵۰۹	۱۳.۳
۱۳۹۱	۷۴۱۷	۱۷.۳
۱۳۹۲	۳۵۸۲	۱۱.۴
۱۳۹۳	۴۰۶۴	۱۱.۱
۱۳۹۴	۴۸۹۳	۱۵
۱۳۹۵	۷۴۱۷	۱۶.۹
۱۳۹۶	۶۷۷۱	۱۴.۴
۱۳۹۷	۶۰۰۰	۱۳.۴

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

کشور عراق در دوره مورد بررسی به طور متوسط حدود ۱۶ درصد از صادرات کالاهای غیرنفتی را به خود اختصاص داده است. کمترین سهم این کشور از صادرات ایران در سال ۱۳۹۱ و ۱۱.۱ درصد بوده و بیشترین سهم آن در سال ۱۳۹۷ و ۲۰.۱ درصد می باشد. تغییرات سهم و ارزش صادرات به عراق تقریباً نوسانی بوده است.

جدول ۵: ارزش و سهم کشور عراق از صادرات غیرنفتی ایران ۱۳۹۰-۹۷

سال	ارزش صادرات (میلیون دلار)	سهم از صادرات
۱۳۹۰	۵۱۷۹	۱۵.۳
۱۳۹۱	۶۱۳۱	۱۱.۱
۱۳۹۲	۶۰۲۸	۱۹.۲
۱۳۹۳	۶۴۸۵	۱۷.۸
۱۳۹۴	۶۲۰۶	۱۹
۱۳۹۵	۶۱۳۱	۱۴
۱۳۹۶	۶۵۵۵	۱۴
۱۳۹۷	۸۹۹۱	۲۰.۱

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

- روابط تجاری ایران با همسایگان در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰

امروزه متنوع سازی صادرات مورد توجه بسیاری از سیاستگذاران اقتصادی می باشد و این متنوع سازی به دو شکل وجود دارد: (۱) افزایش تعداد کالاهای صادراتی و کاهش وابستگی به یک منبع درآمدی و (۲) افزایش تعداد بازارهای هدف و کاهش وابستگی به یک بازار صادراتی خاص. اگر چه در بیشتر سال ها همسایگان ایران، به جز امارات، عراق و ترکیه، سهم اندکی از کالاهای ایرانی را وارد نموده اند اما ظرفیت های بسیار زیادی برای توسعه روابط تجاری با همسایگان وجود دارد.

میزان صادرات ایران به کشورهای همسایه شامل آذربایجان، ارمنستان، پاکستان، ترکیه، قطر، کویت (در سال ۲۰۲۰)، افغانستان، امارات، ترکمنستان، عراق و عمان (در سال ۲۰۱۸) بر اساس آمار مرکز تجارت جهانی^۱ مورد بررسی قرار گرفته است.^۲

در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ بیشترین گروه کالاهای ارزش آفرین کشور مربوط به کدهای تعرفه جدول زیر می باشد. گروه ۲۷ شامل سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... بیشترین میزان صادرات را به خود اختصاص داده اند. در سال ۲۰۱۸ صادرات این گروه بالغ بر ۶۶۳۶۶ میلیون دلار بوده و ۶۸.۷

^۱ International Trade Center

^۲ به دلیل نبود آمار سال ۲۰۲۰ برای همسایگان ایران، درمورد برخی کشورها از آمار ۲۰۱۸ استفاده شده است.

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

درصد از کل صادرات غیرنفتی این سال می باشد. این رقم برای سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۱۶۶۶۷ میلیون دلار و سهم ۴۰.۶ درصدی از کل صادرات غیرنفتی کشور بوده است.

جدول ۶: بیشترین کالاهای صادراتی ایران در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۱۸

کد تعرفه HS	گروه های با بیشترین صادرات
۲۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۳۹	پلاستیک و مصنوعات از آن
۷۲	آهن و فولاد
۰۸	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۲۹	مواد شیمیایی آلی
۰۷	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۷۴	مس و مصنوعات آن
۳۱	کودها
۲۵	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان
۲۶	سنگ معدن، سرباره و خاکستر
۸۴	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن

منبع: مرکز تجارت جهانی

در سال ۲۰۱۸ صادرات کشور ۹۶۶۱۸ میلیون دلار بوده که ۶۰.۸ درصد آن به گروه ۲۷ (سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...) اختصاص یافته است. پس از آن بیشترین صادرات و با اختلاف زیاد به گروه ۳۹ (پلاستیک و مصنوعات از آن) با سهم ۵.۸ درصد تعلق گرفته است. در سال ۲۰۱۸ تنوع کالاهای صادراتی بسیار پایین بوده است.

جدول ۷: صادرات ایران در سال ۲۰۱۸

۹۶۶۱۷۵۲۱		کل صادرات		ردیف
کد تعرفه HS	سهم از صادرات	ارزش (هزار دلار)	گروه های با بیشترین صادرات	-
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...	۱
۳۹	۵.۷	۵۵۵۱۴۶۹	پلاستیک و مصنوعات از آن	۲
۲۹	۴.۲	۴۱۰۵۸۹۸	مواد شیمیایی آلی	۳
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	آهن و فولاد	۴
۰۸	۱.۸	۱۷۱۸۸۱۳	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه	۵
۲۶	۱.۲	۱۱۳۸۴۸۳	سنگ معدن، سرباره و خاکستر	۶
۰۷	۱.۱	۱۰۷۴۶۶۲	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص	۷
۳۱	۰.۹	۸۴۳۷۱۴	کودها	۸

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۲۵	۰.۸	۷۸۵۱۸۰	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان	۹
۷۴	۰.۷	۷۰۰۵۵۸	مس و مصنوعات آن	۱۰

منبع: مرکز تجارت جهانی

در سال ۲۰۲۰ صادرات کشور ۴۱۰۴۱ میلیون دلار بوده که ۴۰.۶ درصد آن به گروه ۲۷ (سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...) اختصاص یافته است. پس از آن بیشترین صادرات به گروه ۳۹ (پلاستیک و مصنوعات از آن) با سهم ۵.۸ درصد و گروه ۷۲ (آهن و فولاد) با سهم ۱۰.۳ درصد گرفته است. در سال ۲۰۲۰ تنوع کالاهای صادراتی به نسبت سال ۲۰۱۸ بهبود یافته است.

جدول ۸: صادرات ایران در سال ۲۰۲۰

۴۱۰۴۱۲۱۷		کل صادرات		ردیف
کد تعرفه HS	سهم از صادرات	ارزش (هزار دلار)	گروه های با بیشترین صادرات	-
۲۷	۴۰.۶	۱۶۶۶۷۱۱۰	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...	۱
۳۹	۱۱.۳	۴۶۵۷۷۲۴	پلاستیک و مصنوعات از آن	۲
۷۲	۱۰.۳	۴۲۴۷۱۵۶	آهن و فولاد	۳
۰۸	۷.۱	۲۹۱۹۸۵۵	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه	۴
۲۹	۵.۸	۲۳۸۷۲۰۱	مواد شیمیایی آلی	۵
۰۷	۲.۳	۹۴۱۱۷۶	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص	۶
۷۴	۲.۱	۸۷۶۱۹۳	مس و مصنوعات آن	۷
۳۱	۱.۸	۷۲۲۹۲۲	کودها	۸
۲۵	۱.۲	۵۱۳۲۶۱	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان	۹
۸۴	۱.۲	۴۸۹۸۰۵	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن	۱۰

منبع: مرکز تجارت جهانی

بررسی گروه های با بیشترین میزان صادرات در دو سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ نشان می دهد که تنوع کالاهای صادراتی ایران بسیار محدود می باشد. به عبارت دیگر ایران نه تنها به لحاظ شرکای تجاری نامتقارن است بلکه از نظر تنوع محصولات صادراتی نیز از شرایط مناسبی برخوردار نیست.

با وجود تلاش دولت ها برای افزایش صدور کالاهای صنعتی به بازارهای جهانی، آمارهای ارائه شده درخصوص تجارت خارجی ایران نشان دهنده آن است که هنوز بخش عمده ای از صادرات غیرنفتی ایران تحت تأثیر نفت قرار دارد و میعانات گازی و محصولات پتروشیمی در صدر فهرست کالاهای غیرنفتی ایران قرار دارند. با این حال بسیاری از کارشناسان معتقدند ایران پتانسیل صادرات کالاهای غیرنفتی فراوانی را در خود دارد و با سرمایه گذاری و توجه می توان برندهای فراوانی را برای کشور در بازارهای جهانی ساخت. ساختار صادراتی یک کشور با گذر از مراحل توسعه

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

یافتگی به تدریج متنوع تر می شود و طی زمان در برخی از بخش های اقتصادی تمرکز بیشتر و تنوع کمتری خواهد یافت. بر این اساس متنوع ساختن ساختار تولید یک کشور برای تنوع بخشی صادرات و سپس رسیدن به مرحله تخصص صادراتی امری ضروری است.

- صادرات ایران به کشورهای همسایه

- آذربایجان

آذربایجان در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۱۰۷۳۰ میلیون دلار واردات داشته که ۳۰۱ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات آذربایجان ۲.۸ درصد می باشد. گروه های پلاستیک و مصنوعات آن، سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص، محصولات سرامیکی، میوه و آجیل خوراکی، پوست مرکبات یا خربزه، و شیشه و ظروف شیشه ای بیشترین واردات آذربایجان از ایران را تشکیل داده است. این ۵ گروه به ترتیب ۱۸، ۴۱، ۳۱، ۱۹ و ۲۵ درصد در همان گروه از واردات آذربایجان سهم داشته اند که تقریباً سهم بالایی می باشد.

بیشترین واردات آذربایجان از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، مصنوعات از آهن یا فولاد، کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند، و محصولات دارویی بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات بسیار ناچیز می باشد. در این سال تنها گروه ۹۹ (کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند) سهم ۶.۸ درصدی از کل صادرات کشور را به خود اختصاص داده است. بنابراین ایران می تواند در این گروه نیز سهم قابل قبولی از واردات آذربایجان را در دست گیرد.

جدول ۹: واردات آذربایجان از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۲.۸			۳۰۰۶۱۵	واردات از ایران	
			۱۰۷۲۹۷۸۷	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۳۹	۲۲	۲۶۵۰۵۷۸	۱۸	۶۱۴۰۲	پلاستیک و مصنوعات از آن
۰۷	۱.۳	۱۵۳۷۹۲	۴۱	۳۲۳۸۱	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۶۹	۰.۶	۶۹۰۵۵	۳۱	۲۶۴۸۶	محصولات سرامیکی
۰۸	۱۰.۶	۱۲۷۲۶۴۴	۱۹	۲۴۱۰۱	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۷۰	۰.۵	۶۵۴۹۱	۲۵	۱۷۲۱۴	شیشه و ظروف شیشه ای
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۱	۱۵۶۵۷۹۵	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۰	۹۷۰۵۰۶	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۹۹۹۵	۱	۸۱۰۲۵۸	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۷۳	۰.۶	۶۷۰۶۴	۲	۵۷۲۶۳۶	مصنوعات از آهن یا فولاد
۹۹	۶.۷	۸۰۶۸۵۵	۰	۵۲۴۴۴۶	کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند
۳۰	۰.۵	۶۵۱۵۹	۰	۳۷۷۱۴۵	محصولات دارویی

منبع: مرکز تجارت جهانی

- ارمنستان

ارمنستان در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۴۵۴۱ میلیون دلار واردات داشته که ۳۱۵ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات ارمنستان ۶.۹ درصد می باشد. گروه های سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... آهن و فولاد، پلاستیک و مصنوعات آن، نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ، مواد گچ کاری، آهک و سیمان، و میوه و آجیل خوراکی، پوست مرکبات یا خربزه بیشترین واردات ارمنستان از ایران را تشکیل داده است. این ۵ گروه به ترتیب ۱۹، ۲۸، ۱۶، ۷۰ و ۲۳ درصد در همان گروه از واردات ارمنستان سهم داشته اند که تقریباً سهم بالایی می باشد.

بیشترین واردات ارمنستان از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها، مواد قیری، معدنی ... ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها، بخش هایی از آن، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها، ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، و محصولات دارویی بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات به جز گروه ۲۷ (سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها، مواد قیری، معدنی ...) که حدود ۱۶ درصد است، بسیار ناچیز می باشد؛ که ایران در این گروه (۲۷) ۱۹ درصد از واردات این گروه را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۰: واردات ارمنستان از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۶.۹			۳۱۴۸۸۷	واردات از ایران	
			۴۵۴۱۴۳۰	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۷	۱۶	۱۹۲۶۵۴۲	۱۹	۱۳۵۵۸۵	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۷۲	۷.۵	۹۰۷۶۹۵	۲۸	۲۹۸۵۲	آهن و فولاد
۳۹	۲۲	۲۶۵۰۵۷۸	۱۶	۲۱۹۵۵	پلاستیک و مصنوعات از آن
۲۵	۲.۸	۳۳۹۷۷۰	۷۰	۱۷۲۴۹	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان
۰۸	۱۰.۶	۱۲۷۲۶۴۴	۲۳	۱۵۸۴۴	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۲۷	۱۶	۱۹۲۶۵۴۲	۱۹	۷۱۷۵۱۵	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۱.۳	۵۲۹۴۱۷	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۱.۸	۳۴۲۷۱۵	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۹۹۹۵	۰.۲	۱۶۷۱۱۰	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۳۰	۰.۵	۶۵۱۵۹	۰.۱	۱۶۰۹۰۴	محصولات دارویی

منبع: مرکز تجارت جهانی

- پاکستان

پاکستان در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۱۲۲۳۸ میلیون دلار واردات داشته که ۳۷۲ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات پاکستان ۰.۸ درصد و بسیار ناچیز می باشد. تنها گروهی که نسبتا سهم قابل قبولی از واردات پاکستان داشته، گروه ۰۸ (میوه و آجیل خوراکی، پوست مرکبات یا خربزه) با سهم ۱۱.۳ درصدی بوده است.

بیشترین واردات پاکستان از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها و کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات بسیار ناچیز است اما با توجه به این که دو گروه ۲۷ و ۷۲ (سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها، مواد قیری، معدنی ... و وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها) سهم قابل قبولی از صادرات کشور در سال ۲۰۲۰ داشته اند (۱۶ و ۷.۵ درصد) می توانند بخشی از واردات پاکستان در سال های آتی را به خود اختصاص دهند.

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

جدول ۱۱: واردات پاکستان از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۰.۸			۳۷۱۸۲۶	واردات از ایران	
			۱۲۲۳۸۳۰۰	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۷	۱۶	۱۹۲۶۵۴۲	۲.۴	۲۴۷۲۴۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۰۷	۱.۳	۱۵۳۷۹۲	۳.۷	۳۳۴۴۰	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۰۸	۱۰.۶	۱۲۷۲۶۴۴	۱۱.۳	۲۴۷۰۳	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۷۲	۷.۵	۹۰۷۶۹۵	۰.۷	۲۱۸۰۱	آهن و فولاد
۰۹	۱	۱۲۴۷۹۶	۱.۱	۸۷۸۰	قهوه، چای، ماته و ادویه جات ترشی جات
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۲۷	۱۶	۱۹۲۶۵۴۲	۲.۴	۱۰۳۱۳۰۸۵	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۰	۴۵۵۱۲۶۳	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۰.۰۲	۴۰۷۰۱۷۶	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۷۲	۷.۵	۹۰۷۶۹۵	۰.۷	۳۱۵۳۷۶۲	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۹۹	۰.۰۲	۱۹۶۱	۰	۲۲۴۷۶۱۹	کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند

منبع: مرکز تجارت جهانی

- ترکیه

ترکیه در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۲۱۹۵۱۴ میلیون دلار واردات داشته که ۱۱۹۳ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات ترکیه ۰.۵ درصد و بسیار ناچیز می باشد. روی و مشتقات آن، میوه و آجیل خوراکی، پوست مرکبات یا خربزه و کودها سه گروه با بیشترین صادرات ایران به ترکیه را تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی ترکیه بیشترین سهم را نیز داشته اند (به ترتیب ۲۰.۸، ۱۳.۵ و ۱۰.۱ درصد).

بیشترین واردات ترکیه از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل مروارید طبیعی یا پرورشی، سنگ های قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات روکش شده ...، ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ... و وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها بوده است. سهم ایران از صادرات

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

این محصولات بسیار ناچیز است. در این سال تنها گروه ۹۹ (کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند) سهم ۶.۸ درصدی از کل صادرات کشور را به خود اختصاص داده است. بنابراین ایران می تواند در این گروه نیز سهم قابل قبولی از واردات ترکیه را در دست گیرد.

جدول ۱۲: واردات ترکیه از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۰.۵			۱۱۹۲۷۱۸	واردات از ایران	
			۲۱۹۵۱۴۳۷۳	واردات از جهان	
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۳۹	۲۲	۲۶۵۰۵۷۸	۲.۱	۲۴۳۲۶۱	پلاستیک و مصنوعات از آن
۷۴	۷.۵	۹۰۷۶۹۵	۵	۱۵۹۳۲۳	آهن و فولاد
۷۹	۱.۲	۱۴۲۵۵۹	۲۰.۸	۱۳۹۸۹۲	روی و مشتقات آن
۰۸	۱۰.۶	۱۳۷۲۶۴۴	۱۳.۵	۱۲۱۶۰۱	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۳۱	۲.۱	۲۴۷۱۶۰	۱۰.۱	۱۱۳۷۱۷	کودها
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۷۱	۰.۳	۳۶۶۸۵	۰.۱	۲۶۵۹۰۸۵۳	مروارید طبیعی یا پرورشی، سنگ های قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات روکش شده ...
۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۰.۰۵	۲۵۲۷۴۰۲۷	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۹۹	۶.۷	۸۰۶۸۵۵	۰	۱۸۷۷۳۴۴۸	کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۰.۰۱	۱۷۱۴۰۶۹۰	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۹۹۹۵	۰	۱۵۲۵۰۷۵۷	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها

منبع: مرکز تجارت جهانی

- قطر

قطر در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۲۵۸۳۵ میلیون دلار واردات داشته که ۱۴۷ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات قطر ۰.۶ درصد و بسیار ناچیز می باشد. سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص، حیوانات زنده و میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه سه گروه با بیشترین صادرات ایران به قطر را تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی قطر بیشترین سهم را نیز داشته اند (به ترتیب ۱۹، ۱۷.۳ و ۶.۲ درصد).

بیشترین واردات قطر از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، مصنوعات از آهن یا فولاد و هواپیما، فضاپیما و قطعات آنها بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات بسیار ناچیز است.

جدول ۱۳: واردات قطر از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۰.۶			۱۴۷۴۴۲	واردات از ایران	
			۲۵۸۳۴۸۸۶	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۰۷	۱.۳	۱۵۳۷۹۲	۱۹	۴۵۳۹۵	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۰۱	۰.۵	۵۹۶۳۰	۱۷.۳	۳۱۲۲۸	حیوانات زنده
۰۸	۱۰.۶	۱۲۷۲۶۴۴	۶.۲	۱۹۱۶۶	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۲۵	۲.۸	۳۴۰۸۲۴	۵	۱۲۸۰۳	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان
۶۸	۰.۴	۴۳۱۰۴	۲.۲	۵۲۸۷	محصولات سنگ، گچ، سیمان، آذیست، میکا یا مواد مشابه
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۰.۰۱	۴۸۳۴۲۲۵	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۰.۰۱	۲۲۳۱۱۲۶	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۹۹۹۵	۰.۰۴	۱۲۱۸۲۳۸	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۷۳	۰.۶	۶۷۱۹۵	۰.۲	۱۱۷۶۷۹۸	مصنوعات از آهن یا فولاد
۸۸	۰	۲۵۵	۰	۹۴۲۸۰۸	هواپیما، فضاپیما و قطعات آنها

منبع: مرکز تجارت جهانی

- کویت

کویت در سال ۲۰۲۰ بالغ بر ۲۷۷۳۵۰ میلیون دلار واردات داشته که ۲۳۰ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات کویت ۰.۸ درصد و بسیار ناچیز می باشد. نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان، ماهی و سخت پوستان، نرم تنان و سایر بی مهرگان آبی و حیوانات زنده سه گروه با بیشترین صادرات ایران به کویت را تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی کویت بیشترین سهم را نیز داشته اند (به ترتیب ۱۸.۵، ۲۴.۹ و ۱۱.۴ درصد).

بیشترین واردات کویت از جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب شامل وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، ماشین آلات، لوازم

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، محصولات دارویی و مصنوعات از آهن یا فولاد بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات بسیار ناچیز است.

جدول ۱۴: واردات کویت از ایران و جهان - ۲۰۲۰

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۰.۸			۲۲۹۹۸۷	واردات از ایران	
			۲۷۷۳۵۰۲۷	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۵	۲.۸	۳۴۰۸۲۴	۱۸.۵	۷۸۳۲۳	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان
۰۳	۱.۵	۱۸۶۳۲۸	۲۴.۹	۵۹۴۴۷	ماهی و سخت پوستان، نرم تنان و سایر بی مهرگان آبی
۰۱	۰.۵	۵۹۶۳۰	۱۱.۴	۲۸۰۷۵	حیوانات زنده
۰۸	۱۰.۶	۱۲۷۲۶۴۴	۲.۷	۱۳۸۲۳	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۰۷	۱.۳	۱۵۳۷۹۲	۳.۳	۱۲۴۲۷	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۸۷	۰.۲	۱۹۹۹۵	۰	۳۲۷۵۵۲۴	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۸۵	۰.۱	۱۷۶۹۲	۰	۲۸۹۷۸۰۰	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۴	۰.۸	۱۰۰۸۳۵	۰.۰۱	۲۶۰۱۶۵۰	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۳۰	۰.۵	۶۵۱۶۷	۰	۱۵۰۲۹۵۷	محصولات دارویی
۷۳	۰.۶	۶۷۱۹۵	۰.۵	۱۱۲۲۶۰۷	مصنوعات از آهن یا فولاد

منبع: مرکز تجارت جهانی

جدول ۱۵: بیشترین صادرات ایران به کشورهای همسایه در سال ۲۰۲۰

کد تعرفه	گروه های با بیشترین صادرات
۰۱	حیوانات زنده
۰۳	ماهی و سخت پوستان، نرم تنان و سایر بی مهرگان آبی
۰۷	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۰۸	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۰۹	قهوه، چای، ماته و ادویه جات ترشی جات
۲۵	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ مواد گچ کاری، آهک و سیمان
۲۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۳۱	کودها
۳۹	پلاستیک و مصنوعات از آن

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۶۸	محصولات سنگ، گچ، سیمان، آزیست، میکا یا مواد مشابه
۶۹	محصولات سرامیکی
۷۰	شیشه و ظروف شیشه ای
۷۲	آهن و فولاد
۷۴	مس و مصنوعات آن
۷۹	روی و مشتقات آن

منبع: مرکز تجارت جهانی

- افغانستان

افغانستان در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۷۴۰۷ میلیون دلار واردات داشته که ۲۹۲۷ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات افغانستان ۳۹.۵ درصد بوده که سهم قابل توجهی می باشد. سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...، آهن و فولاد و ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ... سه گروه با بیشترین صادرات ایران به افغانستان را تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی افغانستان بیشترین سهم را نیز داشته اند (به ترتیب ۶۲.۵، ۸۲.۳ و ۴۵.۹ درصد).

بیشترین واردات افغانستان از جهان در سال ۲۰۱۸ به ترتیب شامل سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...، محصولات صنعت آسیاب، مالت؛ نشاسته؛ اینولین؛ گلو تن گندم، نوری، عکاسی، فیلمبرداری، اندازه گیری، بررسی، دقیق، پزشکی یا جراحی ...، چربی ها و روغن های حیوانی یا گیاهی و فرآورده های تفکیک شده آنها، چربی های خوراکی آماده؛ چربی های حیوانی و نباتی و وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها بوده است. سهم ایران در صادرات سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۶۸.۷ درصد بوده است. چربی ها و روغن های حیوانی یا گیاهی و فرآورده های تفکیک شده آنها، چربی های خوراکی آماده؛ چربی های حیوانی و نباتی حدود ۱۸.۱ درصد از سهم این گروه کالای وارداتی افغانستان را تشکیل می دهد اما تنها ۰.۱ درصد از صادرات ایران در سال ۲۰۱۸ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۱۶: واردات افغانستان از ایران و جهان - ۲۰۱۸

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۳۹.۵			۲۹۲۶۶۶۲	واردات از ایران	
			۷۴۰۶۵۹۰	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۶۲.۵	۶۰۵۶۲۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۸۲.۳	۲۷۸۸۵۴	آهن و فولاد
۳۹	۵.۷	۲۶۵۰۵۷۸	-	۲۵۷۲۳۱	پلاستیک و مصنوعات از آن
۲۰	-	-	-	۱۳۲۸۱۶	آماده سازی سبزیجات، میوه ها، آجیل ها یا سایر قسمت های گیاهان
۸۵	۰.۲	۲۲۴۳۵۳	۴۵.۹	۱۲۳۵۶۴	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۶۲.۵	۹۶۹۶۷۶	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۱۱	۰.۰۶	۵۹۵۹۴	۰.۷	۷۷۶۶۱۵	محصولات صنعت آسیاب، مالت؛ نشاسته؛ اینولین؛ گلو تن گندم
۹۰	۰.۰۳	۲۷۹۸۹	۰.۳	۵۵۶۵۹۴	نوری، عکاسی، فیلمبرداری، اندازه گیری، بررسی، دقیق، پزشکی یا جراحی ...
۱۵	۰.۱	۹۹۲۷۷	۱۸.۱	۴۱۴۹۱۶	چربی ها و روغن های حیوانی یا گیاهی و فرآورده های تفکیک شده آنها، چربی های خوراکی آماده؛ چربی های حیوانی و نباتی
۸۷	۰.۲	۱۸۰۹۳۲	۲.۹	۳۶۸۲۳۴	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها

منبع: مرکز تجارت جهانی

- امارات

امارات در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۲۶۱۵۱۱ میلیون دلار واردات داشته که ۵۹۴۹ میلیون دلار آن از ایران بوده است. اگر چه امارات یکی از مهم ترین شرکای تجاری ایران در بیشتر سال ها بوده است اما سهم ایران از واردات این کشور تنها ۲.۳ درصد می باشد. سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...، مواد شیمیایی آلی و آهن و فولاد سه گروه با بیشترین صادرات ایران به امارات را تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی امارات بیشترین سهم را نیز داشته اند (به ترتیب ۶۳.۴، ۱۳.۵ و ۷.۱ درصد).

بیشترین واردات امارات از جهان در سال ۲۰۱۸ به ترتیب شامل مروارید طبیعی یا پرورشی، سنگ های قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات روکش شده ...، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها و کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند بوده است. سهم ایران از صادرات این محصولات بسیار ناچیز است.

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

جدول ۱۷: واردات امارات از ایران و جهان - ۲۰۱۸

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲.۳			۵۹۴۹۲۲۰	واردات از ایران	
			۲۶۱۵۱۰۷۵۷	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۶۳.۴	۳۷۷۱۰۶۴	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۲۹	۴.۲	۴۱۰۵۸۹۸	۱۳.۵	۸۰۳۷۱۳	مواد شیمیایی آلی
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۷.۱	۴۱۹۶۱۳	آهن و فولاد
۷۴	۰.۷	۷۰۰۵۵۸	۴	۲۳۷۳۴۵	مس و مصنوعات آن
۰۸	۱.۸	۱۷۱۸۸۱۳	۳.۱	۱۸۵۴۹۴	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۷۱	۰.۰۵	۴۸۸۱۰	۰.۰۱	۵۴۱۵۳۱۸۷	مرورید طبیعی یا پرورشی، سنگ های قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها، فلزات روکش شده ...
۸۵	۰.۲	۲۲۴۳۵۳	۰.۰۱	۳۴۲۲۷۱۹۱	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۴	۰.۶	۵۳۶۹۰۳	۰.۱	۲۸۶۰۶۰۳۶	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۸۷	۰.۲	۱۸۰۹۳۲	۰.۰۳	۲۰۴۶۲۱۲۷	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۹۹	۰.۰۱	۹۳۳۰	۰	۱۶۸۷۴۳۷۵	کالاهایی که در جای دیگر مشخص نشده اند

منبع: مرکز تجارت جهانی

- ترکمنستان

ترکمنستان در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۲۷۹۹ میلیون دلار واردات داشته که ۴۰۰ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات این کشور ۱۴.۳ درصد می باشد. پلاستیک و مصنوعات از آن، مصنوعات از آهن یا فولاد، سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص، قند و شکر و شیرینی و آهن و فولاد بیشترین واردات ترکمنستان از ایران را تشکیل داده است. این ۵ گروه به ترتیب ۴۰.۴، ۱۸.۵، ۹۱.۴، ۵۱.۹ و ۲۹.۸ درصد در همان گروه از واردات ترکمنستان سهم داشته اند که تقریباً سهم بالایی می باشد.

بیشترین واردات ترکمنستان از جهان در سال ۲۰۱۸ به ترتیب شامل ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، مصنوعات از آهن یا فولاد، ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها و پلاستیک و مصنوعات

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

از آن بوده است. اگرچه سهم ایران از واردات ترکمنستان در دو گروه مصنوعات از آهن یا فولاد و پلاستیک و مصنوعات آن بالا می باشد اما این دو گروه سهم اندکی از صادرات کشور در سال ۲۰۱۸ داشته اند.

جدول ۱۸: واردات ترکمنستان از ایران و جهان - ۲۰۱۸

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۱۴.۳			۳۹۹۸۰۵	واردات از ایران	
			۲۷۹۸۸۹۲	واردات از جهان	
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۳۹	۵.۷	۵۵۵۱۴۶۹	۴۰.۴	۵۴۱۱۸	پلاستیک و مصنوعات از آن
۷۳	۰.۷	۶۹۹۳۵۸	۱۸.۵	۴۹۳۳۴	مصنوعات از آهن یا فولاد
۰۷	۱.۱	۱۰۷۴۶۶۲	۹۱.۴	۳۹۲۵۲	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۱۷	۰.۳	۲۷۴۲۳۸	۵۱.۹	۲۸۶۱۹	قند و شکر و شیرینی
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۲۹.۸	۲۶۳۶۵	آهن و فولاد
کد تعرفه HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۸۴	۰.۶	۵۳۶۹۰۳	۱.۹	۵۶۴۳۲۶	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۷۳	۰.۷	۶۹۹۳۵۸	۹۱.۴	۲۶۶۱۵۹	مصنوعات از آهن یا فولاد
۸۵	۰.۲	۲۲۴۳۵۳	۱.۵	۱۸۹۰۴۷	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۸۰۹۳۲	۱.۶	۱۳۵۶۵۹	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۳۹	۵.۷	۵۵۵۱۴۶۹	۴۰.۴	۱۳۳۹۰۱	پلاستیک و مصنوعات از آن

منبع: مرکز تجارت جهانی

- عراق

عراق در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۵۳۶۶۶ میلیون دلار واردات داشته که ۸۹۶۱ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات این کشور ۱۶.۷ درصد می باشد. سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... پلاستیک و مصنوعات از آن، سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص، آهن و فولاد و محصولات لبنی؛ تخم پرندگان؛ عسل طبیعی؛ محصولات خوراکی با منشاء حیوانی، نه در جای دیگر ... بیشترین واردات عراق از ایران را تشکیل داده است. این ۵ گروه به ترتیب ۴۸.۲، ۵۰.۵، ۷۶.۷، ۴۶.۷ و ۲۹.۹ درصد در همان گروه از واردات عراق سهم داشته اند که تقریباً سهم بالایی می باشد.

بیشترین واردات عراق از جهان در سال ۲۰۱۸ به ترتیب شامل ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن، سوخت های

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

معذنی، روغن‌های معذنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معذنی ...، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، و پلاستیک و مصنوعات از آن بوده است. سهم ایران از واردات عراق در دو گروه سوخت‌های معذنی، روغن‌های معذنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معذنی ... و پلاستیک و مصنوعات از آن بالا می‌باشد که این دو گروه در سال ۲۰۱۸ به ترتیب ۶۸.۷ و ۵.۷ درصد از صادرات کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۱۹: واردات عراق از ایران و جهان - ۲۰۱۸

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		
۱۶.۷			۸۹۶۰۶۹۴	واردات از ایران	
			۵۳۶۶۶۰۸۱	واردات از جهان	
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۴۸.۲	۱۵۶۱۶۷۹	سوخت های معذنی، روغن های معذنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معذنی ...
۳۹	۵.۷	۵۵۵۱۴۶۹	۵۰.۵	۱۲۷۶۷۶۵	پلاستیک و مصنوعات از آن
۰۷	۱.۱	۱۰۷۴۶۶۲	۷۶.۷	۶۶۶۰۳۴	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۴۶.۷	۶۱۹۴۲۳	آهن و فولاد
۰۴	۰.۶	۶۱۵۶۶۰	۲۹.۹	۴۴۴۱۰۳	محصولات لبنی؛ تخم پرندگان؛ عسل طبیعی؛ محصولات خوراکی با منشاء حیوانی، نه در جای دیگر ...
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۸۵	۰.۲	۲۲۴۳۵۳	۱.۱	۶۹۷۵۷۸۰	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۴	۰.۶	۵۳۶۹۰۳	۵.۷	۴۹۵۷۵۵۱	ماشین آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته ای، بویلرها؛ بخش هایی از آن
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۴۸.۲	۳۲۴۱۴۴۳	سوخت های معذنی، روغن های معذنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معذنی ...
۸۷	۰.۲	۱۸۰۹۳۲	۳.۲	۱۰۱۱۱۹	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۳۹	۵.۷	۵۵۵۱۴۶۹	۵۰.۵	۱۲۷۶۷۶۵	پلاستیک و مصنوعات از آن

منبع: مرکز تجارت جهانی

- عمان

عمان در سال ۲۰۱۸ بالغ بر ۲۵۷۷۰ میلیون دلار واردات داشته که ۷۲۹ میلیون دلار آن از ایران بوده است. سهم ایران از واردات این کشور ۲.۸ درصد می‌باشد. آهن و فولاد، سوخت‌های معذنی، روغن‌های معذنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معذنی ...، مواد شیمیایی آلی و حیوانات زنده چهار گروه با بیشترین صادرات ایران به عمان را

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

تشکیل داده که در همان گروه کالاهای وارداتی عمان بیشترین سهم را نیز داشته‌اند (به ترتیب ۲۰.۸، ۱۳.۵ و ۱۰.۱ درصد).

بیشترین واردات عمان از جهان در سال ۲۰۱۸ به ترتیب شامل ماشین‌آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته‌ای، بویلرها؛ بخش‌هایی از آن، ماشین‌آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...، وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها، آهن و فولاد و سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... بوده است. سهم ایران از واردات عمان در دو گروه آهن و فولاد و سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ... و پلاستیک و مصنوعات از آن بالا می‌باشد که این دو گروه در سال ۲۰۱۸ به ترتیب ۴ و ۶۸.۷ درصد از صادرات کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲۰: واردات عمان از ایران و جهان - ۲۰۱۸

سهم ایران از واردات			ارزش (هزار دلار)		مهم ترین اقلام وارداتی از ایران
۲۰.۸			۷۲۸۵۶۹	۲۵۷۷۰۰۹۲	
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	واردات از جهان
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۱۵.۳	۲۷۱۸۳۲	آهن و فولاد
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۱۷.۴	۲۶۱۷۷۳	سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۲۹	۴.۲	۴۱۰۵۸۹۸	۵۰.۱	۶۸۹۷۰	مواد شیمیایی آلی
۰۱	۰.۷	۶۹۱۹۳	۹.۸	۲۰۵۷۵	حیوانات زنده
۰۸	۱.۸	۱۷۱۸۸۱۳	۶.۷	۱۷۳۲۲	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
کد تعرفه دورقمی HS	سهم از صادرات کشور	صادرات ایران در این محصول	سهم از واردات (همان گروه)	ارزش (هزار دلار)	مهم ترین اقلام وارداتی از جهان
۸۴	۰.۶	۵۳۶۹۰۳	۰.۷	۴۱۰۳۳۴۷	ماشین‌آلات، لوازم مکانیکی، راکتورهای هسته‌ای، بویلرها؛ بخش‌هایی از آن
۸۵	۰.۲	۲۲۴۳۵۳	۰	۲۴۲۸۳۹۹	ماشین‌آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...
۸۷	۰.۲	۱۸۰۹۳۲	۰	۱۹۲۶۶۹۲	وسایل نقلیه غیر از راه آهن یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها
۷۲	۴	۳۹۰۵۵۲۸	۱۵.۳	۱۷۷۴۳۹۶	آهن و فولاد
۲۷	۶۸.۷	۶۶۳۶۶۸۰۲	۱۷.۴	۱۵۰۱۸۹۰	سوخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...

منبع: مرکز تجارت جهانی

گزارش

کد مدرک: FCCIM-FR-009-00

تاریخ:

جدول ۲۱: بیشترین صادرات ایران به کشورهای همسایه در سال ۲۰۱۸

کد تعرفه	گروه های با بیشترین صادرات
۰۱	حیوانات زنده
۰۴	محصولات لبنی؛ تخم پرندگان؛ عسل طبیعی؛ محصولات خوراکی با منشاء حیوانی، نه در جای دیگر ...
۰۷	سبزیجات خوراکی و ریشه ها و غده های خاص
۰۸	میوه و آجیل خوراکی؛ پوست مرکبات یا خربزه
۱۷	قهوه، چای، ماته و ادویه جات ترشی جات
۲۰	آماده سازی سبزیجات، میوه ها، آجیل ها یا سایر قسمت های گیاهان
۲۷	سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها؛ مواد قیری؛ معدنی ...
۲۹	مواد شیمیایی آلی
۳۹	پلاستیک و مصنوعات از آن
۷۲	آهن و فولاد
۷۳	مصنوعات از آهن یا فولاد
۷۴	مس و مصنوعات آن
۸۵	ماشین آلات و تجهیزات الکتریکی و قطعات آنها؛ ضبط و تولید کننده صدا، تلویزیون ...

منبع: مرکز تجارت جهانی

- تاثیر موافقتنامه های تجاری

انعقاد موافقتنامه های دوجانبه، منطقه ای و چندجانبه، از ابزارهای توسعه روابط میان کشورها از طریق ثبات در مقررات و ایجاد اعتماد میان فعالان اقتصادی و طرفین تجاری است که می تواند موجب ایجاد زمینه های لازم برای تقویت همکاری ها و جلب اعتماد سرمایه گذاران داخلی و خارجی شود. عدم توجه به الزامات پیشینی و همچنین عدم نظارت بر نحوه عملکرد و میزان اثربخشی موافقتنامه ها به صوری شدن و از دست دادن کارکرد آنها منجر شده است. از یک سو مشخص نبودن اولویت های صنعتی و تجاری کشور و از سوی دیگر عدم ثبات استراتژی کشور در انتخاب کشورهای طرف همکاری، بر عدم اثربخشی این موافقتنامه ها افزوده است.

بررسی ها نشان می دهد که حجم تجارت ایران با کشورهایی که موافقتنامه تجاری نداشته اند بیشتر از کشورهایی بوده که بیش از ۳ موافقتنامه با ایران داشته اند؛ این خود شاهدهی است بر این که انعقاد موافقتنامه های ایران با کشورها بدون در نظر گرفتن ابعاد فنی و کارشناسی بوده است. برای انعقاد موافقتنامه ها توجه به شاخص اکمال تجاری، میزان پتانسیل تجاری بالقوه دو کشور، مزیت نسبی صادراتی، تمرکز کالاهای صادراتی و شدت تجاری ضروری است که متأسفانه در سال های پس از انقلاب این موارد مغفول مانده است.

- سیاست های توسعه صادرات غیرنفتی

صادرات غیرنفتی دارای مشکلات متعددی است که برخی از آنها شامل موانع پیمان سپاری ارزی، نوسانات بالای نرخ ارز، نبود نظام ارزی مشخص، افزایش هزینه تولید، عدم بازاریابی مناسب و مستمر، ضعف دستگاه دیپلماسی اقتصادی و ... است. اگرچه طی سال های اخیر اقدامات متعددی انجام شده است، اما آمار صادرات غیرنفتی کشور متناسب با ظرفیت های بالقوه اقتصادی کشور نبوده و نیست. برای این که بتوان به طور بنیادی و بلندمدت تأثیرگذاری صادرات غیرنفتی را در حوزه تولید مشاهده کرد، باید بعد از اصلاحات ساختاری (اصلاح و تقویت قوانین و مقررات، فرایندها و سامانه های تجارت خارجی)، بخش هایی از اقتصاد کشور که مزیت دارد را شناسایی و تولیدات با فناوری بالا را در آن بخش ها ساماندهی کرد؛ در این راستا وزارت صنعت، معدن و تجارت مسئولیت مهمی دارد.

گام بعدی در راستای انتقال فناوری استفاده از روش های مختلف از جمله فعال شدن دستگاه دیپلماسی کشور است تا بتواند با کاهش مشکلات تحریمی، واردات فناوری مورد نیاز برای جهش تولید را تسهیل نموده و سطح رقابت پذیری کالاهای داخلی را در حد قابل قبولی در سطح استانداردهای رقابت پذیر بین المللی ارتقاء دهد.

بازاریابی فعال گام دیگری است که نیازمند فعال شدن حداکثری سازمان توسعه تجارت و معاونت اقتصادی وزارت امور خارجه کشور است. به طوری که این دو سازمان باید با اتکا به رایزنان بازرگانی کارآمد و متخصص، بازاریابی فعال صادراتی را در خصوص محصولات داخلی انجام دهند. علاوه بر این تلاش های دیپلماتیک از جمله نشست های مستمر، ادواری و مشترک مسئولان و فعالان اقتصادی ایران و کشورهای عمده طرف تجاری جهت تبادل نظر و امکان سنجی نحوه و زمینه های همکاری های تجاری، برای بی اثر کردن تحریم ها دارای اهمیت کلیدی است. وجود بازارهای جایگزین که امکان مبادله با آنها در شرایط تحریم وجود داشته باشد و همکاری و عضویت در اتحادیه های منطقه ای دارای سود متقابل تجاری برای طرفین و شناسایی بازارهای جایگزین برای بازارهای فعلی و گسترش روابط تجاری برای محصولات داخلی نیز می تواند بسیار مؤثر باشد. از جمله اقدامات برای توسعه صادرات غیرنفتی می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- شناسایی بخش های مزیت دار کشور
- افزایش رقابت پذیری کالاهای صادراتی با ارائه ایده های جدید در روش تولید
- بازاریابی فعال محصولات صادراتی با همکاری تمام دستگاه های اجرایی مرتبط
- تولید در مقیاس گسترده در کالاهای مزیت دار و توجه به کیفیت آنها
- تقویت دیپلماسی اقتصادی

- جمع بندی

در این گزارش ابتدا روند وضعیت صادرات کشور از نظر تنوع کالایی و شرکای تجاری مورد بررسی قرار گرفته، سپس عمده ترین اقلام صادراتی و واردات کشورهای همسایه ایران بر اساس آخرین آمار موجود شناسایی شده و در نهایت پیشنهادهایی برای توسعه صادرات با همسایگان ارائه گردید.

صادرات ایران به لحاظ شرکای تجاری بسیار آسیب پذیر بوده و تعداد شرکای تجاری ایران در دهه ۱۳۹۰ که اندکی بیش از ۵۰ درصد سهم از درآمد صادراتی ایران را به خود اختصاص داده اند بین ۳ تا ۴ کشور بوده است. در مورد گروه کالاهای صادراتی نیز تنوع وجود ندارد و در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ بیشترین گروه کالاهای ارزآور کشور مربوط به گروه ۲۷ شامل سوخت های معدنی، روغن های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آنها، مواد قیری، معدنی ... بوده که در سال ۲۰۱۸ صادرات این گروه ۶۸.۷ درصد و در سال ۲۰۲۰، ۴۰.۶ درصد از کل صادرات غیرنفتی کشور را به خود اختصاص داده است. با بررسی گروه های با بیشترین صادرات در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ مشاهده می شود که بیشتر گروه های صادراتی از جمله مواد خام و کالاهای فرآوری نشده و یا با ارزش افزوده پایین می باشد.

اگر چه صادرات به کشورهای همسایه با توجه به نیازها و موقعیت استراتژیک این کشورها می تواند ارزآوری بسیاری برای کشور داشته باشد، لکن در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ تنها کشورهای افغانستان، عراق، ترکمنستان و ارمنستان (به ترتیب ۳۹.۵، ۱۶.۷، ۱۴.۳ و ۶.۹ درصد) سهم قابل توجهی از کالاهای مورد نیاز خود را از ایران وارد نموده اند.

بررسی ها نشان می دهد که حجم تجارت ایران با کشورهایی که موافقتنامه تجاری نداشته اند بیشتر از کشورهایی بوده که بیش از ۳ موافقتنامه با ایران داشته اند. به عبارت دیگر موافقتنامه های تجاری تاثیر چندانی بر توسعه صادرات کشور نداشته است.

- منبع

- آسیب شناسی صادرات غیرنفتی در ایران، بررسی روند صادرات غیرنفتی، مرکز پژوهش های مجلس، معاونت پژوهش های اقتصادی دفتر: مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل: ۱۷۰۳۹، اردیبهشت ماه ۱۳۹۹.
- آسیب شناسی موافقتنامه های دوجانبه ترجیحی، بازرگانی و گمرکی در تجارت خارجی کشور، مرکز پژوهش های مجلس، معاونت پژوهش های اقتصادی دفتر: مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل: ۱۷۰۹۲، خردادماه ۱۳۹۹.
- تحلیلی بر عملکرد بخش خارجی اقتصاد در سال ۱۳۹۹، مرکز پژوهش های مجلس، معاونت مطالعات اقتصادی، معاونت مطالعات اقتصادی، مهرماه ۱۴۰۰.
- گمرک جمهوری اسلامی ایران. <https://www.irica.ir>
- مرکز تجارت جهانی. <https://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics>